

**[Wirtualny] Festiwal
Języka Polskiego
w Gruzji**

Glottodydaktyka polonistyczna składową dyplomacji państwa polskiego

Jednym z priorytetowych celów polskiej polityki językowej jest promocja i nauczanie języka polskiego poza granicami kraju. Upowszechnianie jpjo (języka polskiego jako obcego) w świecie jest zadaniem stałym Instytutów Polskich, wpisanym przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych do katalogu podstawowych działań tych placówek Rzeczypospolitej Polskiej. Troska o atrakcyjne funkcjonowanie polszczyzny w różnych kręgach kulturowych powoduje, że próbuje się jej bieżące nauczanie łączyć z ustalonymi w danym okresie priorytetami MSZ w zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej. W ostatnich latach są to następujące obszary: *Polska obywatelska i solidarna, Polska inspirująca, polskie dziedzictwo, Polska zaangażowana, Polska kreatywna*.

Doskonałe efekty takich działań widać w kontekście aktywności Instytutu Polskiego w Tbilisi, który mimo młodego wieku potrafił sobie wypracować silną pozycję w gruzińskiej przestrzeni kulturalno-naukowej. W ramach ww. priorytetów zapewniano stałe wsparcie Polskiej Misji Archeologicznej w Gruzji, realizowano program inwentaryzacyjno-badawczy dotyczący polskiego dziedzictwa w Gruzji, przygotowano Polsko-Gruzińskie Biennale im. Z. Waliszewskiego i inne interesujące inicjatywy. Stworzono także swoistą platformę dla współpracy instytucji kultury, edukacji, infrastruktury i rozwoju regionalnego oraz pracy i opieki społecznej. Swoje udział mają w niej m.in. Narodowa Agencja Ochrony Kulturowego Dziedzictwa Gruzji, Państwowy Uniwersytet im. S. Rustawelego, Szkoła Polska im. św. Królowej Jadwigi w Tbilisi, Uniwersytet Warszawski, Narodowa Galeria Sztuki Zachęta oraz Łódzka Szkoła Filmowa.

Na powyższym zyskała rozpoznawalność spraw i interesów Polski. Rosnące zainteresowanie społeczeństwa gruzińskiego kulturą polską i językiem polskim jest faktem. Instytut Polski w Tbilisi prowadzi kursy językowe, umożliwia (dzięki zaangażowaniu Podmiotu Uprawnionego

Uniwersytet Warszawski) uzyskanie państwowego certyfikatu potwierdzającego znajomość języka polskiego, wspiera lektoraty jpjo na uczelniach w stolicy i innych miastach Gruzji. Wybuch wojny w Ukrainie w następstwie agresji rosyjskiej w lutym 2022 roku pokazał, jak istotne są nawet te pozornie mało spektakularne zabiegi służące pozyskiwaniu przyjaciół i zwolenników w krajach Kaukazu.

Przykład gruziński doskonale ilustruje, jak – dzięki wsparciu Ambasady RP – można promować polskość poprzez nauczanie języka polskiego, aktywizację i dokształcanie tłumaczy, upowszechnianie znajomości literatury i kultury polskiej. To wszystko było możliwe mimo ograniczeń wywołanych pandemią koronawirusa, z wykorzystaniem elektronicznych kanałów komunikacji. Dzięki zdalnemu nauczaniu gruzińscy nauczyciele oraz studenci języka polskiego otrzymali wsparcie w postaci cyklu spotkań warsztatowych i wykładowych, łączących naukę polszczyzny z zyskiwaniem większej wiedzy o Polsce, jej historii i wybitnych postaciach, a także polskiej codzienności i obyczajowości, gdyż wiedza z tego zakresu jest zawsze pożądana przez uczących się nowych języków i kultur. Szczegóły można znaleźć w dalszej części niniejszej publikacji, przedstawiającej cztery dotąd zorganizowane edycje „AŁ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji – obejmującego liczne wykłady, prezentacje i warsztaty ujęte w ciągi tematyczne, interesujące z perspektywy paradygmatów porządkujących dzieje kultury polskiej. Koordynatorem tych wydarzeń ze strony Polonicum UW jest Tomasz Wegner, któremu za każdym razem udaje się zadbać o wysoki poziom merytoryczny przedsięwzięcia. Nie byłoby to możliwe bez wkładu doskonałych wykładowców Polonicum UW, godnie wpisujących się w tradycję warszawskiej szkoły glottodydaktyki polonistycznej: Katarzyny Kořak-Danyi, Agnieszki Jasińskiej, Agnieszki Jastrzębskiej, Marii Kuc, Barbary Łukaszewicz, Ewy Moszczyńskiej, Pauliny Potasińskiej, Justyny Zych, wspomnianego już Tomasza Wegnera i niżej podpisanego.

„AŁ” – [Wirtualny] Festiwal Języka Polskiego w Gruzji udało się zrealizować dzięki harmonijnej współpracy Ambasady RP oraz Instytutu Polskiego w Tbilisi¹ z zespołem Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców Polonicum, Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. We współczesnym kształceniu lektorów jpjo kładzie się nacisk na obowiązek merytorycznego, glottodydaktycznego udziału w synergii działań instytucji państwowych i ośrodków akademickich, które mają za zadanie kształtowanie wizerunku Rzeczypospolitej poza jej granicami. Dzięki wspólnym wysiłkom dyplomatów i akademików udało się zrealizować w sposób wzorowy konkretne działania, zgodne z założeniami polskiej polityki zagranicznej na 2021 rok i uwzględniające obowiązujące priorytety MSZ.

¹ Gorące podziękowania należą się Ambasadorowi RP prof. Mariuszowi Maszkiewiczowi, dyrektorowi Lechowi Kończakowi oraz pani Małgorzacie Wierzchowskiej.

W świadomości pracowników Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ oraz glottodydaktyków polonistycznych reprezentujących polskie środowisko akademickie już jakiś czas temu zapisało się, iż codzienna praca lektoratowa w zakresie nauczania jpjo i kultury polskiej jako obcej w kraju i poza jego granicami wpisuje się w oddolnie realizowane działania dyplomacji publicznej posiadającej „parasolowy” charakter². Zagraniczne lekcje, ćwiczenia, konwersatoria i inne formy nauczania jpjo, osoby lektorów jpjo oraz polonistów zagranicznych – poszerzają katalog dostępnych narzędzi dyplomacji publicznej. Brzmi to dość instrumentalnie, jednakże prawdziwie – w kontekście prozaicznej, codziennej działalności mającej przysparzać Polsce sympatyków w środowisku międzynarodowym. Działalność nauczycieli jpjo okazuje się w tym układzie fundamentalna, albowiem bez nich nie istniałaby polonistyka zagraniczna (w najszerszym możliwym rozumieniu tego określenia) i nie byłoby cudzoziemskich specjalistów – których przecież ktoś (nauczyciele jpjo!) kiedyś nauczył polszczyzny. Bez lektorów nie zaistniałoby „otwarcie się” języka polskiego na świat – to oni tworzą sytuację, w której sprawy polskie zyskują wymiar międzykulturowy.

Kontekstowość uprawiania glottodydaktyki, konieczność adaptowania się do rozlicznych zmiennych towarzyszących procesowi glottodydaktycznemu buduje szacunek dla wszystkich osób niepolskiego pochodzenia, które towarzyszą polskości z potrzeby serca. Ich entuzjazm, zainteresowanie naszym językiem i kulturą powinny być podtrzymywane bardzo dobrą ofertą językową i kulturalną. Grono aktywnych współcześnie polonistów zagranicznych obejmuje najróżniejszych specjalistów zajmujących się polskimi, polonoznawczymi i polonistycznymi tematami, niezależnie od uprawianych przez nich dyscyplin szczegółowych. W naturalny sposób widzimy w tym kręgu kulturoznawców, literaturoznawców, językoznawców, ale także historyków, politologów i innych – czasem nawet przedstawicieli nauk ścisłych czy przyrodniczych. „Powrót” Polski do świata i Europy po 1989 roku spowodował, że polszczyzna przestała być językiem studiowanym tylko przez – jak to przed laty zgrabnie określił Tokimasa Sekiguchi – „językoznawców, literaturoznawców, historyków i pianistów”³.

Jeśli na pierwszym planie umieści się kwestię pozyskiwania uczących się jpjo – przyszłych „ambasadorów” polskości – szczególnego znaczenia nabierze konieczność posiłkowania się przez glottodydaktykę polonistyczną tzw. interdyscyplinarnym zapleczem. Złożą się na nie

² Por. m.in. artykuły Joanny Skoczek (*Nauczanie języka polskiego jako zadanie i narzędzie dyplomacji publicznej*, s. 21–36) oraz Piotra Kajaka (*Współdziałanie dyplomacji publicznej*, s. 37–55) zawarte w tomie *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, A. Jasińska, P. Kajak, T. Wegner (red.), Warszawa 2021.

³ T. Sekiguchi, *Nowe horyzonty glottodydaktyki polonistycznej* – Tokio, Seul, Pekin, [w:] J. Mazur, A. Małyńska, K. Sobstyl (red.), *Glottodydaktyka polonistyczna w obliczu dynamiki zmian językowo-kulturowych i potrzeb społecznych*, t. I, Lublin 2013, s. 99.

osiągnięcia nie tylko językoznawstwa i kulturoznawstwa, ale także socjologii, psychologii, politologii, studiów międzynarodowych, ekonomii, zarządzania i innych nauk. Wnioski płynące ze wszystkich tych obszarów wiedzy, zintegrowane i przeformułowane w kategoriach glottodydaktycznych, stanowić będą arsenał środków wykorzystywanych przez odpowiedzialnych nauczycieli jpjo budujących wizerunek państwa. To właśnie te środki wpływają na to, jak społeczności, te narodowe i ponadnarodowe, postrzegają polskość. Pozycja i prestiż naszego kraju oraz liczba i ranga jego sojuszników zależą w dużej mierze od oddolnych działań lektorów jpjo, a także przyjaciół Polski wywodzących się z innych języków i kultur.

Jak widać po owocach współpracy Ambasady RP i Instytutu Polskiego w Tbilisi oraz Polonicum UW, synergiczne działania interdyscyplinarne pozwalają na przygotowanie oferty zbudowanej wokół najważniejszego narzędzia promocji polskości – polszczyzny. Coraz lepsze kompetencje komunikacyjne pozwalają dorosłym i młodym dorosłym na uzyskanie dostępu do pogłębionych tematycznie obszarów naszej kultury. Wśród adresatów działań Instytutu Polskiego są niewątpliwie Gruzini, którzy stanowić będą przyszłą elitę intelektualną swojego kraju. Ich dzisiejsze zainteresowanie polskością przełoży się na wieloletnie zaangażowanie w sprawy polskie w lokalnej tradycji społeczno-humanistycznej na poziomie i badawczym, i zawodowym. Utrzymanie lokalnego, eksperckiego poziomu zrozumienia dla polskiego interesu to coś, na czym zależy instytucjom państwowym RP i podmiotom pozarządowym.

Inicjatywy Instytutów Polskich są tu niezbędne, jednakże placówki te potrzebują – zwłaszcza w zakresie glottodydaktycznym – wparcia polskich uczelni. To właśnie środowisko akademickie odpowiada za wykształcenie ośrodków zajmujących się polszczyzną, badaniami nad nią, jej ochroną i popularyzacją. Ono także, dzięki zaangażowaniu zagranicznych slawistyk i polonistyk, odpowiada za upowszechnianie polszczyzny w świecie – w ramach swoich zobowiązań wobec spuścizny narodowej.

Światowe środowisko polonistyczne (w tym przede wszystkim zagraniczni kursanci, studenci i wykładowcy) realizuje oddolne, międzynarodowe działania skupione wokół kraju nad Wisłą i Odrą. Jest to istotna grupa lobbująca – może nie bardzo głośna, jednakże obdarzona wyjątkowymi kwalifikacjami i błyskotliwa intelektualnie.

Piotr Kajak

▶ **PIERWSZA EDYCJA**
„AĘ” – [Wirtualnego] Festiwalu
Języka Polskiego w Gruzji –
Słowa nadziei na czas pandemii

(listopad 2020 r.)

*Co z tym sercem (B1)*¹
Katarzyna Kołak-Danyi

Różne twarze nadziei (A2)
Maria Kuc

„Niech beznadzieja nie gasi nadziei” (B1)
Paulina Potasińska

Długo nie mogłem się „ogarnąć” (A2)
Tomasz Wegner

¹ Adnotacja w nawiasie sugeruje minimalny rekomendowany dla uczestników poziom znajomości języka polskiego.

Podczas pierwszej edycji „AĘ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji wszyscy, zarówno w Gruzji, jak i w Polsce, zamknięci byliśmy w naszych domach i mieszkaniach. Lockdown stał się niespodziewanie naszą normalnością. Ta sytuacja wymusiła poszukiwanie nowych słów do opisu zastanej rzeczywistości. Prezentacje festiwalowe były próbą pokazania uczącym się polskiego w Gruzji tego, jak język może pomóc przetrwać trudny czas. Wykładowcy Polonicum UW przybliżyli uczestnikom konteksty, w jakich występują w polszczyźnie bogate znaczeniowo słowa klucze do polskiej kultury, takie jak „serce” czy „nadzieja”.

Widzowie pierwszej edycji mogli wziąć udział w czterech spotkaniach, z czego trzy stanowiły nagrane uprzednio prezentacje, a jedno z nich, rekomendowane osobom, które dobrze mówią po polsku, a nawet zajmują się tłumaczeniem literatury, odbyło się w formie wideokonferencji.

Czym jest nadzieja? Jak ją określić? Jakimi wyrazić słowami? W polskiej frazeologii „umiera ostatnia” i dlatego w każdej sytuacji pozwala wierzyć, że nastąpi zmiana na lepsze. Jest także „matką głupich”. Nadzieję można budzić i żywić, jak osobę, ale można ją też stracić – jak cenny przedmiot. Polski sposób rozumienia tego przejawu myśli i emocji odtwarza w prezentacji *Różne twarze nadziei* Maria Kuc. Co z tym sercem natomiast to opowieść, w której Katarzyna Kołak-Danyi zaprasza do namysłu nad metaforą serca jako siedliska uczuć i emocji. Czy dzisiaj, kiedy większość ludzi ciągle się spieszy, a naszą rzeczywistość dominują wirtualne znajomości, wyścig za pieniędzmi, lajkami, sukcesami i powiększający się album kolejnych selfie w modnym stylu, ktoś jeszcze zastanawia się, co na to serce? Czy przypadkiem nie znalazło się ono na dalekim miejscu w rankingu non stop powtarzanych haseł, ustępując pola takim pojęciom jak rozsądek, intelekt, fakt, dystans, logika? Jak dobre czy bolące serce radzi sobie w zimnej, cynicznej rzeczywistości? Autorka, wbrew obawom o zanik „serca”, stara się opowiedzieć o rejonach życia i sytuacjach, w których serce, symbolizujące szczere emocje – wciąż ma się dobrze.

Inspiracją do powstania kolejnej prezentacji, poświęconej słowu „ogarniać”, były nie tylko wszechobecność i wieloaspektowość tego słowa w języku potocznym, ale też tekst autorstwa Grażyny Plebanek („Cały świat dziś usiłuje wyhamować, żeby się nie rozpaść, dlatego to słowo powinno stać się naszym towarem eksportowym” – *Słowa na pandemię*, z wieloautorского zbioru *Nadzieja*, Warszawa 2020, s. 323). Jednak to nie jedyny leksykalny bohater tej prezentacji. Tomasz Wegner zaprasza do refleksji nad tym, jak język reaguje na zmieniającą się rzeczywistość. Jak pomaga walczyć z negatywnymi emocjami i stawiać czoła problemom. Chociaż punktem odniesienia dla językowej refleksji był czas izolacji i dystansu społecznego, nie zabrakło też uwag o słowach, które „zamieszkały” w języku polskim przy innych okazjach.

„Niech beznadzieja nie gasi nadziei” to zapis zajęć przeprowadzonych na żywo przez Paulinę Potasińską. Ich bohaterem jest pisarz, publicysta, znawca jazzu, poliglota, skandalista, emigrant... – a to tylko kilka z licznych określeń przypisywanych Leopoldowi Tyrmandowi, autorowi powieści *Zły*, twórcy, który nie tracił nadziei mimo przeciwności losu.

▶ DRUGA EDYCJA

„AŁ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji –

*Podróż w przyszłość
(inspirowana setną rocznicą urodzin
Stanisława Lema)*

(marzec 2021 r.)

Słowa kreują przyszłość (B1)

Agnieszka Jastrzębska

*Dawne i obecne wizje przyszłości
w polskiej kulturze (A2)*

Katarzyna Kołak-Danyi

Świat za 100 lat, czyli podróż w przyszłość (A2)

dr Maria Kuc

*Nauka i fantazja w polszczyźnie
i w twórczości Stanisława Lema (B1)*

dr Justyna Zych

Druga edycja „AŁ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji poświęcona została refleksji nad przyszłością. Inspiracją dla przygotowanych na to wydarzenie prezentacji stała się twórczość najśłynniejszego polskiego pisarza science fiction – tym samym wpisały się one w obchody Roku Stanisława Lema, ogłoszonego z okazji stulecia jego urodzin. Nowym elementem wprowadzonym w tej edycji były przeprowadzone przez Agnieszkę Jastrzębską warsztaty dla nauczycieli.

To, że człowiek planuje swoje życie i chciałby mieć wpływ na swoją przyszłość, jest naturalne. Kolejne nowinki technologiczne pojawiające się wokół nas dają impuls do zastanowienia się nad tym, jak zmienia się z czasem różne sfery naszego życia. Co zniknie z naszej codzienności, a co stanie się jej oczywistą częścią? Wizje bliższej i tej bardziej odległej przyszłości towarzyszyły ludziom od zawsze. Katarzyna Kołak-Danyi przygląda się tym z nich, które zostały zapisane w tekstach polskiej kultury.

Maria Kuc także snuje refleksję na temat przyszłości, dostosowując polszczyznę swojego wykładu do potrzeb osób będących na niższym poziomie znajomości naszego języka. Jak będzie wyglądał świat za 100 lat? Czy inteligentne roboty będą partnerami człowieka? Czy będą myśleć i czuć podobnie jak my? Stanisław Lem prognozował, że maszyny zaczną pisać bajki. Prezentacja nawiązująca do przyszłości to także pretekst, żeby w interesującej formie przećwiczyć formy czasu przyszłego czasowników. „Wszak bez nich nawet superinteligentne maszyny nie umieją mówić o przyszłości” – mówi Maria Kuc.

Agnieszka Jastrzębska w swoim wystąpieniu zwraca uwagę na fakt, że dzięki słowom kreujemy siebie i innych i także słowami budujemy swoją przyszłość. Stanisław Lem wiedział o tym doskonale, kiedy eksperymentując z językiem, tworzył nowe światy i przedmioty. Agnieszka Jastrzębska zastanawia się nad tym, jakie słowa, wyrażenia i zwroty już teraz tworzą wizję przyszłości, która w każdym momencie staje się na naszych oczach. Zielona energia, wideokonferencja, wirtualna miłość... – to tylko niektóre ze słów pomostów pomiędzy dziś a jutrem.

Najbardziej interaktywnym wydarzeniem drugiej edycji festiwalu były zajęcia przeprowadzone przez Justynę Zych w czasie spotkania wideo. Stanisław Lem jest uznawany za jednego z najwybitniejszych na świecie pisarzy reprezentujących fantastykę naukową, a nauka i fantazja to nie tylko klucze do twórczości Lema, ale też ważne słowa w polszczyźnie. Uczestnicy spotkania mieli możliwość przyjrzenia się, jak terminy te funkcjonują we współczesnym języku polskim oraz w książkach genialnego futurologa. Optony, lektony, fantomatony, Biblioteka Trionów – to jedynie kilka przykładów obiektów wykoncypowanych przed laty przez Lema. Dzisiaj istnieją naprawdę, tyle że pod innymi nazwami.

▶ TRZECIA EDYCJA

„AĘ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji –

Dom w kulturze polskiej

(październik 2021 r.)

*Paweł i Gawęł, czyli „dom”
w polskiej frazeologii (A2)*

Agnieszka Jasińska

*Ławka, dzieciaki z bloku, osiedle...
Błokowiska w kulturze polskiej (B1)*

dr Piotr Kajak

*„Gwiazda wszystkich willi”
Mariusza Szczygła –
warsztat reportera (B2)*

Paulina Potasińska

*Co się dzieje w domu, zdaniem autorów
tekstów polskich piosenek? (A2)*

Tomasz Wegner

*Dworki, chaty, bloki, kamienice
i apartamentowce, czyli gdzie mieszkają
bohaterowie współczesnej literatury polskiej? (B1)*

dr Justyna Zych

Podczas trzeciej odsłony „AĘ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji autorzy skupili się na tematach związanym z domem. „Dom” to leksem przebogaty znaczeniowo, zarówno jeśli chodzi o wykorzystanie go w twórczości artystycznej, jak i dla kultury codzienności. Wolnostojący, mieszkanie w bloku lub kamienicy, własny lub wspólny pokój, ulica, dzielnica, miasto lub wieś, region – można by tę listę wydłużać niemal w nieskończoność. Dom to własne miejsce na ziemi. To szczęście, spokój i schronienie, ale też zamknięcie i powód codziennej irytacji – co odczuliśmy szczególnie w czasie wymuszonych przez pandemię *lock-downów*. Jak „dom” rozumieją Polacy? Jaką rolę pełni w polskiej kulturze? Jak wygląda lub powinien wyglądać? Kogo można do niego zaprosić? Jak chcemy się w nim czuć? Kwestii do rozstrzygnięcia jest wiele, ale jedno jest pewne – dom to nie tylko budynek.

Agnieszka Jasińska w swojej prezentacji ukazuje znaczenia słowa „dom” w różnych kolokacjach. Przybliży uczestnikom wybrane idiomy i przysłowia zawierające ten leksem.

Piotr Kajak wychodzi z mieszkania w bloku z wielkiej płyty na dużym warszawskim osiedlu i odwołując się do tego, co zna zarówno z autopsji, jak i z pracy badawczej, opowiada o blokach, podwórkach i wyrosłej na blokowiskach kulturze wielkich polskich miast. Sugeruje też, co trzeba wiedzieć, by czuć się w tej przestrzeni w miarę komfortowo.

Tomasz Wegner na potrzeby prezentacji festiwalowej dokonał przeglądu polskich piosenek pod kątem występowania w nich motywu domu. Sięgnął po artystów poruszających się w rozmaitych stylach muzycznych. W efekcie uczestnicy festiwalu mogą poznać tytuły kilkunastu popowych i rockowych piosenek wraz z fragmentami tekstów i kontekstem ich funkcjonowania w kulturze polskiej.

Trzecia edycja wyróżniała się aż dwoma spotkaniami w formie wideokonferencji. Zajęcia przeprowadzone przez Paulinę Potasińską skierowane były do węższego grona osób zainteresowanych tłumaczeniem literatury, a celem spotkania była praca z konkretnym tekstem, z którym uczestnicy mieli się uprzednio zapoznać. Temat zajęć to willa Franciszka i Milady Müllerów, sportretowana przez Mariusza Szczygła w reportażu *Gwiazda wszystkich willi*, pochodzącym z wielokrotnie nagradzanego zbioru zatytułowanego *Nie ma* (Warszawa 2018), w którym pisarz mierzy się z brakiem – z tym, czego już nie ma, nigdy nie było i być może nie będzie. Szczygł należy do czołówki polskich reporterów, których teksty najchętniej tłumaczy się na języki obce, a jego książki są doceniane zarówno przez czytelników, jak i przez krytyków literackich.

Nieco łatwiejszy językowo jest wykład Justyny Zych, podczas którego można poszerzyć zasób leksyki o liczne słowa, idiomy i przysłowia związane z domem, a jednocześnie spotkać kilkoro znanych bohaterów współczesnych polskich powieści, i to w ich własnych domach. Justyna Zych opowiada bowiem, gdzie mieszkają te słynne postaci literackie (według powieściowych opisów), jak przedstawione są ich domy czy mieszkania i co mówią nam te miejsca o mieszkańcach.

▶ CZWARTA EDYCJA „AĘ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji –

*Nie to ładne, co ładne,
lecz to co się komu podoba...?*

(marzec 2022 r.)

*„Nie to ładne, co ładne, ale co się komu podoba”,
czyli o gustach po polsku (A2)*

Agnieszka Jasińska

*Brzydka natura pięknych ludzi – świat
przedstawiony przez Brunona Schulza (B1)*

Katarzyna Kołak-Danyi

*Najciekawsze projekty architektoniczne
ostatnich lat w Polsce (B1)*

dr Barbara Łukaszewicz

*„Pisz piórem, a nie jak kura pazurem”,
czyli to i owo o odręcznym pisaniu (A2)*

dr Ewa Moszczyńska

Czwarty „AŁ” – [Wirtualny] Festiwal Języka Polskiego w Gruzji upłynął pod znakiem refleksji nad tym, czy „ładnie” i „brzydko” to kategorie obiektywne, czy też – jak mówi jedno z polskich przysłów – „nie to ładne, co ładne, ale co się komu podoba”. Czy warto i czy wolno przekonywać, że to, co ja uznaję za ładne, jest ładniejsze niż to, co podoba się tobie? „O gustach się nie dyskutuje” – mówi znana sentencja łaćńska. Ale właściwie dlaczego, i czy zawsze dobrze ją rozumiemy? Czemu jedne rzeczy uznajemy za ładne, a inne nie? Czy podobne rzeczy przypadną do gustu Gruzinom i Polakom? Co mówi o nas przestrzeń, w której mieszkamy? Czy używając języka i obrazów z kategorii potocznie uznawanych za brzydkie, można mówić o rzeczach pięknych i wzniosłych? To tylko niektóre pytania, z którymi wykładowcy Polonicum UW mierzą się w swoich prezentacjach. Po raz kolejny podczas festiwalu nawiązano do klasyki literatury polskiej, tym razem włączając się w obchody Roku Brunona Schulza.

Czwarta edycja festiwalu odbywała się w mało festiwalowej atmosferze ze względu na wojnę, wywołaną napaścią Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku. W obliczu wszechobecnych *fake newsów* i wojny informacyjnej festiwal choć w niewielkim stopniu mógł wspomóc polską narrację solidarności z broniącymi swojego kraju Ukraińcami, co zrealizowano m.in. poprzez dodanie elementów graficznych w kolorach żółtym i niebieskim do dwu prezentacji i do grafiki informującej o festiwalu. Myślami i sercem towarzyszyliśmy bohaterskim Ukrainkom i Ukraińcom...

„Jak cię widzą, tak cię piszą” – mówi polskie przysłowie. Ocenia się nas po manierach, po zachowaniu, a nierzadko po tym, jaką formę mają pisane przez nas litery. Wyjątkowość alfabetu gruzińskiego i jego znaczenie dla gruzińskiej kultury były inspiracjami do przygotowania przez Ewę Moszczyńską prezentacji na temat alfabetu polskiego. To fakt, że w dzisiejszych czasach większość komunikatów tworzymy na komputerze. Może tym bardziej umiejętność kreślenia liter zasługuje na to, by nazywać ją sztuką?

W innej prezentacji Agnieszka Jasińska zaprasza na miniwykład o polskiej frazeologii, po którym uczestnikom łatwiej będzie wyrażać to, co im się podoba lub nie. Żeby rozmawiać o gustach, o tym co ładne i brzydkie, trzeba poznać nie tylko leksykę, ale i konwencje konstruowania takich wypowiedzi.

Barbara Łukaszewicz podejmuje temat urbanistyki i architektury. Polska przestrzeń podlegała wielu zmianom, na które wpływały liczne wydarzenia historyczne, aktualne mody oraz inspiracje budownictwem innych krajów. W minionych latach powstało wiele budynków zgodnych ze współczesnymi standardami, ale i zwracających się ku przeszłości – pełnych aluzji i odniesień do ubiegłych wieków oraz dawnych osiągnięć architektonicznych. W czasie wykładu prelegentka przedstawia wybrane projekty architektoniczne ostatnich lat – zarówno te chwalone, nagradzane, wyznaczające nowe trendy w architekturze, jak i te bardziej kontrowersyjne, wywołujące skrajne emocje.

Refleksja nad kategoriami piękna i brzydoty doskonale wpisuje się w obchody Roku Brunona Schulza, polskiego artysty żydowskiego pochodzenia, którego życie i twórczość nierozzerwalnie związane są z Drohobyczem, niewielkim galicyjskim miasteczkiem niedaleko Lwowa. Dzieło życia tego pisarza i grafika jest doskonałym odzwierciedleniem biografii artysty, który wyrósł w wielokulturowym środowisku i oddawał się uniwersalnej refleksji nad kondycją człowieka. Podczas gdy jego dosyć dobrze rozpowszechniona twórczość literacka zwrócona jest ku jaśniejszym stronom świata (światło i blask odgrywają w niej znaczącą rolę), grafiki – pełne mroków i seksualnych ekscesów – w nieoczywisty sposób ukazują napięcie między tym, co piękne i brzydkie w cielesności i psychice człowieka. To właśnie na pracach plastycznych Schulza uwagę uczestników festiwalu koncentruje Katarzyna Kołak-Danyi.

W roku 2022 zdecydowano o kontynuacji działań w przyszłości, jednak w nieco innej formule. Zakłada się, że kolejne spotkania będą rejestrowane i udostępniane online, natomiast głównym akcentem festiwalu będą wydarzenia organizowane stacjonarnie, w Gruzji.

Tomasz Wegner

Autorki i autorzy¹

Agnieszka Jasińska – mgr, glottodydaktyczka zatrudniona w Polonicum UW. Obszar jej zainteresowań stanowią m.in. kształcenie interkulturowe w glottodydaktyce i kulturowe uwarunkowania sukcesu dydaktycznego (ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy azjatyckiej, dalekowschodniej).

Agnieszka Jastrzębska – mgr, glottodydaktyczka, asystent w Polonicum UW. Interesuje się nauczaniem języka polskiego na Wschodzie, a także wykorzystaniem gier i zabaw w nauczaniu języka polskiego.

Piotr Kajak – dr, zastępca dyrektora Polonicum UW, slawista, politolog, kulturoznawca glottodydaktyczny, lektor języka polskiego jako obcego. Wykładał na kilkudziesięciu uczelniach na trzech kontynentach. Zajmuje się m.in. kulturą popularną w nauczaniu języka polskiego jako obcego, w tym (sub)kulturą hiphopową.

Katarzyna Kołak-Danyi – mgr, glottodydaktyczka, asystent w Polonicum UW. Interesuje się kulturą i dramą w nauczaniu języków obcych, literaturą sylwiczną, autobiografizmem oraz historią teatru XIX i XX wieku.

¹ Pełne informacje o autorkach i autorach można znaleźć na stronie <http://polonicum.uw.edu.pl/pracownicy>.

Maria Kuc – dr, lingwistka, wieloletnia lektorka języka polskiego jako obcego, starszy asystent w Polonicum UW. Interesuje się gramatyką funkcjonalną i semantyką językoznawczą, a prywatnie psychologią.

Barbara Łukaszewicz – dr, starszy asystent w Polonicum UW, lektorka języka polskiego. Do jej zainteresowań naukowych należą m.in. rozwijanie kompetencji kulturowej i międzykulturowej, koncepcja lingwakultury w glottodydaktyce, wiedza o społeczeństwie polskim w kształceniu cudzoziemców oraz autonomia w procesie uczenia się języka obcego.

Ewa Moszczyńska – dr, starszy asystent w Polonicum UW, nauczycielka jpjo i języka niemieckiego, doświadczone w uczeniu wszystkich grup wiekowych, autorka kilkudziesięciu artykułów dotyczących zagadnień nauczania i uczenia się języków obcych. Do jej zainteresowań naukowych należą glottodydaktyka polonistyczna i porównawcza, teoria i praktyka kształcenia nauczycieli języków obcych, realizacja i kulturoznawstwo glottodydaktyczne.

Paulina Potasińska – mgr, literaturoznawczyni, asystent w Polonicum UW, doktorantka w Zakładzie Literatury XX i XXI wieku Wydziału Polonistyki UW. Zainteresowania naukowe: polska literatura i kultura XX i XXI wieku, topika Warszawy, kulturoznawstwo glottodydaktyczne, nauczanie języka polskiego jako obcego / drugiego / odziedziczonego, kultura języka polskiego.

Tomasz Wegner – mgr, glottodydaktyk, asystent w Polonicum UW. Uczy języka polskiego i prowadzi zajęcia dotyczące polskiego kina. Naukowo i prywatnie zajmuje się muzyką i kulturą popularną. Koordynator festiwalu „AĘ”.

Justyna Zych – dr, wicedyrektorka Polonicum UW, adiunktka, literaturoznawczyni i glottodydaktyczka, redaktorka serii „Studia Glottodydaktyczne”. Do jej zainteresowań naukowych należą m.in.: literatura i kultura polska XX i XXI wieku, podejście antropologiczne w badaniach literackich, literatura w glottodydaktyce polonistycznej, topika Warszawy i podejście międzykulturowe w nauczaniu języków obcych.

რეზიუმე

ამ პუბლიკაციის მიზანია პოპულარიზაციისა და საგანმანათლებლო ხასიათის ონლაინ გლოტოდიდაქტიკური პროექტის აღწერა, რომელიც განხორციელდა საქართველოში პოლონეთის რესპუბლიკის საელჩოს, თბილისში პოლონური ინსტიტუტისა და ვარშავის უნივერსიტეტის Polonicum-ის თანამშრომლობის ფარგლებში. “AE” – პოლონური ენის [ვირტუალური] ფესტივალი საქართველოში მიზნად ისახავს, შექმნას მასალების მონაცემთა ბაზა პოლონური ენის ცოდნის თვითგანვითარებისთვის და პოლონური კულტურის სხვადასხვა ასპექტების გასაცნობად. პოლონური ენისა და პოლონური კულტურის სფეროში განათლების მიმზიდველობაზე ზრუნვა პოლონური დიპლომატიის საქმიანობის ერთ-ერთი მთავარი სფეროა. მსგავსი ღონისძიებები ხელს უწყობს პოლონური კულტურის ელჩების განათლებას ისევე როგორც მომავალში, პარტნიორული ურთიერთობების გაღრმავებას ქვეყნებსა და ერებს შორის, როგორც კულტურის, ასევე ბიზნესისა თუ პოლიტიკის სფეროში.

ქართველების მიერ პოლონური ენის სწავლის თვალსაზრისით, ფესტივალის უპირატესობაა პოლონეთის სხვადასხვა ასპექტების გაცნობა უშუალოდ პოლონელებისგან და ვარშავის უნივერსიტეტის მასწავლებლებისგან.

ფესტივალის თითოეული გამოშვება ეფუძნება ძირითად პრინციპებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია პოლონური კულტურისთვის. აქამდე ეს იყო: „გული – იმედი“, „მომავალი“ (შთაგონება წმ. ლემის წელი), „სახლი“, ოპოზიცია „ლამაზი-მახინჯი“. ამ თემის გარშემო ლექტორები ატარებდნენ სემინარებისა და სალექციო შეხვედრების სერიას, სადაც პოლონური ენის სწავლის გარდა უზრუნველყოფდნენ უფრო მეტი ცოდნის მიწოდებას პოლონეთის ისტორიის, მისი გამოჩენილი მოღვაწეების, ასევე პოლონეთის ყოველდღიურობის და ადამ-წესების შესახებ.

ეს პუბლიკაცია მოიცავს ოთხი გამოცემის აღწერას, რომელიც განხორციელდა 2020 წლის ნოემბრიდან 2022 წლის მარტამდე.

Redaktorzy naukowci

Piotr Kajak

Tomasz Wegner

Redakcja techniczna

Maryla Broda

Redaktor prowadzący

Małgorzata M. Przybyszewska

Ilustracja na okładce

Logo Festiwalu „AŁE”

Redakcja, korekta

WUW

Skład i łamanie

Marcin Szcześniak

Ilustracje:

s. 6: Leopold Tyrmand, wizerunek adaptowany z tablicy upamiętniającej,

WikimediaCommons/ Adrian Grycuk

s. 8: Stanisław Lem, 1966, https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Lem

s. 10: Dworek marszałka Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, WikimediaCommons/ Film07

s. 11: iStock/ kanzefar

Publikacja sfinansowana przez Instytut Polski w Tbilisi

Publikacja na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 PL (CC BY 3.0 PL)

(pełna treść wzorca dostępna pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/legalcode>).

Piotr Kajak ORCID 0000-0002-7760-1395 Uniwersytet Warszawski

Tomasz Wegner ORCID 0000-0001-9734-6806 Uniwersytet Warszawski

ISBN 978-83-235-5962-7 (pdf online)

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego

02-678 Warszawa, ul. Smyczkowa 5/7

e-mail: wuw@uw.edu.pl

księgarnia internetowa: www.wuw.pl

Wydanie 1, Warszawa 2022

Koordinator „AŁ” – [Wirtualnego] Festiwalu Języka Polskiego w Gruzji:
Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki
Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców Polonicum

ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
(siedziba w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich)
00-927 Warszawa

e-mail: polonicum@uw.edu.pl
tel. + 48 22 55-21-530
+ 48 22 55-21-533

POLONICUM

